

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permisele de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Traducere din limba engleză

CONSILIUL EUROPEI

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

SECȚIA A TREIA

CAUZA DEAK împotriva ROMÂNIEI și MARII BRITANII

(Cererea nr. 19055/05)

DECIZIE

STRASBOURG

3 iunie 2008

DEFINITIVĂ

01/12/2008

Prezenta decizie va rămâne definitivă în condițiile definite de articolul 44 para. 2 al Convenției. Poate suferi modificări de formă.

În cauza Deak împotriva României și Marii Britanii,

Curtea europeană a drepturilor omului (secțiunea a treia), statuând în camera formată din:

Josep Casadevall, *președinte,*

Elisabet Fura-Sandström,

Nicolas Bratza,

Corneliu Bîrsan,

Boštjan M. Zupančič,

Egbert Myjer,

Ineta Ziemele, *judecători,*

și Santiago Quesada, *grefier al secției,*

După ce au deliberat în Camera de consiliu în data de 13 mai 2008,

Dau decizia pe care o adoptă la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cazului se află cererea (nr. 19055/05) introdusă împotriva României, și Marii Britanii prin care un cetățean român, dl. Andrei Deak, (« reclamantul ») a sesizat Curtea la data de 24 mai 2005 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

2. Reclamantul a fost reprezentat de d-na Diana-Elena Dragomir, avocat cu sediul în București. Guvernul român a fost reprezentat de Agentul acestuia din acel moment, d-na Ruxandra Pasoi, iar Guvernul Marii Britanii a fost reprezentat de Agentul acestuia, d-na Emily Willmott.

3. Reclamantul a susținut, anume, o încălcare a drepturilor sale garantate de Articolul 6 și Articolul 8 din Convenție.

4. La 16 martie 2007 Curtea a decis să notifice Guvernele pârâte cu privire la cerere. În temeiul prevederilor Articolului 29 para. 3 din Convenție, aceasta a decis să examineze fondul cererii în același timp cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul, dl. Andrei Deak, este un cetățean român care s-a născut în 1956 și locuiește în București.

6. Reclamantul s-a căsătorit cu C.D. (în continuare numită “mama”), de asemenea cetățean român, în ianuarie 1998. În iulie 1998 s-a născut fiul lor C.A. (în continuare numit “copilul”).

7. În noiembrie 2000 ei au divorțat și conform acordului de divorț dintre ei, conformat de o sentință definitivă de divorț, mama urma să primească custodia copilului, iar reclamantul a obținut drept de vizitare timp de 82 de zile pe an și urma să plătească o pensie lunară.

8. În septembrie 2002 mama a plecat în Anglia spre a începe să studieze pentru o diplomă de Master in Business and Administration (*Masterat în Managementul Afacerilor*) și a lăsat copilul în România cu părinții ei.

9. În noiembrie 2002 mama s-a căsătorit cu un cetățean britanic. Ulterior s-a înapoiat în România și la 23 decembrie 2002, fără a-l informa pe reclamant, a luat copilul cu ea la Londra.

10. Reclamantul a aflat de deplasarea copilului din România în Marea Britanie în ianuarie 2003.

11. la 6 februarie 2003 el a inițiat o acțiune la Londra în fața High Court of Justice, Family Division (*Înalta Curte de Justiție, Secția Familie*) (“Înalta Curte”), în temeiul Convenției de la Haga din 25 octombrie 1980 asupra Aspectelor Civile ale Răpirii Internaționale de Copii (“Convenția de la Haga”). Copilul și mama au fost localizați de autoritățile britanice; dar domiciliul lor nu a fost dezvăluit reclamantului.

12. O înfățișare preliminară (directions hearing) a avut loc la 27 februarie 2003 în fața Înaltei Curți în care părților li s-a cerut să depună observații legat de chestiunea dacă deplasarea copilului din România a fost ilegală conform dreptului român în sensul Articolului 3 al Convenției de la Haga. Judecătorul însărcinat cu dosarul a mai ordonat și stabilirea înfățișării în cauză pe 11 aprilie 2003.

13. La 11 aprilie 2003 părțile au primit permisiunea de a depune alte dovezi.

14. Înainte de următoarea înfățișare, la 9 mai 2003, au fost depuse la Înalta Curte de către reclamant dovezi documentare emise de Ministerul Justiției, Președinția României, Autoritatea de Protecție a Copilului și Avocatul Poporului, conform cărora deplasarea copilului era contrarie legislației române. Totuși, Curtea nu a fost convinsă și, conform

Articolului 15 din Convenția de la Haga, a cerut ca o instanță din România să ia o hotărâre în cauză.

15. La 11 iunie 2003 reclamantul a inițiat o acțiune civilă la Judecătoria sector 3 București (“Judecătoria”) solicitând o hotărâre potrivit căreia deplasarea copilului din România să fie declarată ilegală.

16. La 16 iulie 2003 reclamantul a introdus o nouă cerere la aceeași instanță solicitând o hotărâre potrivit căreia deplasarea copilului a fost contrarie Articolului 3 din Convenția de la Haga deoarece și el avea drepturi privind încredințarea asupra copilului.

17. La 1 Septembrie 2003 Judecătoria a ținut prima înfățișare cu privire la prima acțiune a reclamantului; totuși, ca urmare a cererii de către mamă a unei amânări, procedura a fost amânată până la 8 decembrie 2003.

18. La 29 septembrie 2003 Ministerul Român al Justiției s-a adresat în scris Înaltei Curți de la Londra, informând-o că instanțele române aveau competență exclusivă în emiterea de hotărâri conform articolului 15 din Convenția de la Haga.

19. La 30 septembrie 2003 Judecătoria din București a avut prima înfățișare legată de a doua acțiune și a amânat cauza sub motiv că reclamantul nu-și semnase cererea și că mama nu-și semnase cererea de amânare.

20. La 2 octombrie 2003 Înalta Curte din Londra a reluat examinarea cauzei. Judecătorul însărcinat cu dosarul a arătat că de la decizia sa din mai 2003 se primise un număr de documente din România care păreau să arate că deplasarea copilului din România de către mamă fusese ilicită, și că, dacă aceste documente ar fi fost disponibile mai devreme, el nu ar mai fi cerut o declarație conform Articolului 15 din Convenția de la Haga. Totuși, având în vedere faptul că procedura din România începuse, și având în vedere adresa din partea Ministerului Român al Justiției din 29 septembrie 2003 s-a

decis să se amâne procedura la o dată după 8 decembrie 2003 (data la care Judecătoria din București urma să examineze cauza). Judecătorul și-a exprimat preocuparea legată de perioada de timp trecută de la începerea procedurii și a arătat că dacă ședința din 8 decembrie din România nu ajungea la concluzii, el avea să anuleze ordinul pe care îl dăduse în mai și să procedeze la luarea unei hotărâri.

21. La data de 31 octombrie 2003 mama și-a prezentat observațiile referitor la acțiunile reclamantului în procedurile din România și a introdus o cerere reconvențională solicitând, *inter alia*, o hotărâre prin care să se constate că reclamantul nu avea dreptul privind încredințarea asupra copilului și că nu avea dreptul de a decide asupra domiciliului copilului.

22. La data de 8 decembrie 2003 Judecătoria din București a amânat înfățișarea la cererea reclamantului pentru ca acesta să poată examina observațiile mamei și acțiunea reconvențională depusă de aceasta. La aceeași dată cele două acțiuni depuse de reclamant și acțiunea reconvențională a mamei au fost conexate.

23. La data de 19 decembrie 2003 judecătorul de la Înalta Curte din Londra, aflând că decizia definitivă asupra cauzei de către instanța din România fusese din nou amânată, a emis un ordin ca înfățișarea finală din Londra să aibă loc “în procedură de urgență” în ianuarie 2004.

24. La data de 5 ianuarie 2004 Judecătoria din București a adoptat o decizie definitivă în cauză și a declarat inadmisibile acțiunile reclamantului fără a se pronunța asupra fondului cauzei. Aceasta a decis să nu examineze acțiunea reconvențională a mamei. Ambele părți au făcut apel contra hotărârii.

25. La data de 14 ianuarie 2004 procesul de la Londra a fost amânat la cererea părților pentru 1 martie 2004 spre a acorda timp de primire a motivării în scris de la instanța din România.

26. La data de 20 ianuarie 2004 Judecătoria din București a pronunțat hotărârea și la 3 și 5 februarie părțile au făcut apel împotriva acesteia.

27. La data de 6 februarie 2004 dosarul cauzei a fost trimis de Judecătoria la Curtea de Apel București și aceasta din urmă a stabilit data de 6 aprilie ca dată a înfățișării în cauză.

28. La data de 23 februarie 2004 reclamantul a cerut Curții de Apel București să accelereze procedura având în vedere procedura aflată pe rol la Londra. Cererea sa a fost aprobată și s-a stabilit data înfățișării pentru 16 martie 2004.

29. La data de 1 martie 2004 reclamantul a cerut o amânare a procedurii de la Înalta Curte din Londra în așteptarea hotărârii în cauză a Curții de Apel București. Cererea sa a fost aprobată și judecătorul însărcinat cu cauza a ordonat ca înfățișarea finală să aibă loc cât mai curând posibil după primirea unei traduceri autorizate a hotărârii Curții de Apel București.

30. La data de 15 martie 2004 mama și-a depus observațiile la Curtea de Apel București.

31. La data de 16 martie 2004 reprezentantul reclamantului a cerut o amânare la Curtea de Apel București spre a studia observațiile mamei.

32. La data de 11 mai 2004 la Curtea de Apel București a avut loc o înfățișare în cauză și s-au audiat susținerile părților. Pronunțarea hotărârii a fost amânată pentru 25 mai 2004.

33. La data de 25 mai 2004 Secția a Patra a Curții de Apel București a casat parțial hotărârea primei instanțe de judecată. A examinat pe fond acțiunea reclamantului și a respins-o ca neîntemeiată, constatând că reclamantul nu avea drepturi privind încredințarea asupra copilului și că deplasarea copilului din România era legală în temeiul legii interne și nu ilicită în sensul Articolului 3 din Convenția de la Haga. Hotărârea Curții de Apel a fost comunicată părților la 19 iulie 2004.

34. La data de 3 August 2004 reclamantul a înaintat un recurs în casație la Curtea de Casație (*Înalta Curte de Casație și Justiție*) împotriva hotărârii Curții de Apel București.

35. La data de 16 August 2004 dosarul cauzei a fost trimis de Curtea de Apel București la Curtea de Casație a României.

36. În trei rânduri între noiembrie 2004 și martie 2005 reclamantul a înaintat cereri la Curtea de Casație solicitând o examinare mai rapidă a cauzei sale din cauza urgenței chestiunii.

37. Se pare că în acea perioadă Codul Român de Procedură Civilă era în curs de modificare și nu era clar care instanță era competentă în baza noii reglementări spre a examina recursul în casație al reclamantului. La data de 16 martie 2005 Curtea de Casație și-a declinat competența în favoarea Curții de Apel București și la 28 martie dosarul cauzei a fost trimis înapoi la acea instanță.

38. Curtea de Apel București a programat prima înfățișare n cauză pentru 16 iunie 2005.

39. La data de 13 mai 2005 reclamantul a cerut ca procedura să fie accelerată având în vedere apropierea unei înfățișări în procedura din Londra. La 19 mai cererea reclamantului a fost admisă și înfățișarea a fost reprogramată pentru 26 mai 2005.

40. La data de 26 mai 2005 la Secția a Treia a Curții de Apel București a avut loc înfățișarea; totuși, a decis să amâne procesul pentru 9 iunie 2005.

41. La data de 9 iunie 2005 Curtea de Apel a reluat examinarea cauzei și a respins recursul în casație al reclamantului. A constatat, *inter alia*, că, în baza legislației române cu privire la familie, după divorțul părinților unu copil, aceștia nu au drepturi egale față de copilul lor. Anume, părintele care deține custodia copilului nu are nevoie de consimțământul celuilalt părinte pentru măsurile care privesc copilul cu excepția chestiunilor legate de adopție și /sau pierderea sau redobândirea cetățeniei române. Părintele care nu deține custodia nu se poate opune unei decizii a celuilalt părinte referitoare la domiciliul copilului. Ca urmare, deplasarea copilului din România de către mamă era legală conform dreptului român.

42. În iulie 2005, după ce procesul din România se încheiase și hotărârea română definitivă a devenit disponibilă în engleză, Înalta Curte din Londra și-a reluat procesul și a trecut pe rol cauza pentru o înfățișare finală pe 3 și 4 august 2005.

43. La data de 1 august 2005 judecătorul însărcinat cu cauza de la Înalta Curte din Londra a primit solicitarea reclamantului a unei expertize asupra legislației din România. Un expert urma să-și depună raportul până la 16 septembrie 2005.

44. Ambele părți au căzut de acord să-i ceară Dr. Mihai să redacteze un raport asupra legislației familiei din România și al 14 septembrie 2005 Înalta Curte a confirmat instrucțiunile comune către expert și timpul de depunere a expertizei a fost prelungit până la 7 octombrie 2005 cu înfățișarea finală programată pentru 14 octombrie 2005.

45. La data de 28 septembrie 2005 Înalta Curte in Londra a prelungit limita de timp pentru expertiză până la 11 octombrie și a repus pe rol cauza pentru 31 octombrie 2005.

46. Raportul expertului a fost gata pe 11 octombrie 2005; totuși, părțile au dorit să îi mai pună acestuia unele întrebări. Ca urmare, la 31 octombrie 2005, în temeiul unei cereri a reclamantului, Curtea a amânat procesul pentru 8 decembrie 2005 și a dat alte instrucțiuni procedurale legat de orice alte întrebări ce ar fi urmat să fie puse expertului.

47. La data de 8 decembrie 2005 înfățișarea finală a fost trecută pe rolul Înaltei Curți din Londra pentru 28 februarie și 1 martie 2006.

48. La datele de 28 februarie și 1 martie 2006, Înalta Curte a ținut înfățișarea finală în cauză și a pronunțat hotărârea la 28 martie 2006. Curtea s-a pronunțat în favoarea reclamantului, optând să se întemeieze pe opinia expertului și să nu țină seama de hotărârile instanțelor române. A constatat că reclamantul avea drepturi privind încredințarea în sensul articolului 5 din Convenția de la Haga și că drept urmare deplasarea copilului din România fusese ilicită în sensul articolului 3 din aceeași Convenție. Curtea a mai respins o obiecție în temeiul articolului 13(b) din Convenția de la Haga ridicată de mamă și a emis un ordin de înapoiere a copilului în România.

49. La data de 7 aprilie 2006 mama a cerut să i se admită apelul. Acesta a fost admis la 10 aprilie 2006 și înfățișarea în cauză s-a stabilit la Curtea de Apel la 25 mai 2006.

50. La data de 25 mai 2006, Curtea de Apel a audiat și a respins apelul mamei dar a modificat ordinul de înapoiere peremptorie a copilului până la terminarea trimestrului de școală.

51. Mama a făcut apel la Camera Lorzilor. Apelul ei a fost audiat între 9 și 11 octombrie 2006 și la 16 noiembrie 2006 Camera Lorzilor s-a pronunțat admitând apelul. Camera Lorzilor a respins hotărârea Înaltei Curți, constatând că reclamantul nu avea drepturi privind încredințarea în sensul articolului 5 din Convenția de la Haga și deci ca urmare deplasarea copilului din România nu era ilicită conform articolului 3 din aceeași

Convenție. Camera Lorzilor a criticat hotărârea Înaltei Curți de a cere încă o opinie a unui expert după ce obținuse o hotărâre definitivă în cauză de la instanțele din România și și-a exprimat regretul cu privire la durata procedurilor.

52. Lordul Hope of Craighead a observat, *inter alia*, că:

“Articolul 15 din Convenție are în vedere faptul că Curtea ar putea avea nevoie să primească o hotărâre din partea autorităților din statul de domiciliu stabil al copilului că deplasarea fusese ilicită. Ca urmare un judecător nu poate fi criticat dacă decide să aplice această procedură fiindcă nu poate soluționa responsabil chestiunea pe baza informațiilor prezentate de reclamant. Totuși, dacă el decide în favoarea acestei căi întârzierea va fi inevitabilă. Trebuie deci multă grijă, în interesul superior al copilului, ca aceasta să se mențină la un minimum absolut. Situațiile nefericite care apărut în această cauză arată că, odată ce Curtea a primit răspunsul, trebuie să se străduiască să trateze ca decisive informațiile pe care le primește.

În acest caz răspunsul care fost primit din România era suficient să se arată că deplasarea copilului nu fusese ilicită în sensul articolului 3. la 9 iunie 2005 instanța finală, Curtea de Apel București, confirmând decizia primei instanțe, a statuat în cei mai clari termeni că, în temeiul legii valabile atunci în România, terminarea unei căsătorii prin divorț anulează custodia comună, iar cauzele în care acordul părților este necesar pentru o măsură propusă de părintele ce deține custodia sunt limitate, și nici unul dintre drepturile ce îi fuseseră acordate tatălui la divorț nu îi confereau dreptul la veto sau la a decide domiciliul copilului. Este absolut de înțeles ca tatăl să fie îndurerat de cele întâmplate în această cauză. Efectul asupra posibilității sale de a-și exercita drepturile de vizitare sunt evidente. Dar fraza “drepturi privind încredințarea” a primit o definiție specifică în Convenție. Numai dacă a existat o încălcare a drepturilor privind încredințarea așa cum sunt definite deplasarea poate fi descrisă ca ilicită în sensul convenției. Informațiile prezentate de instanța din România arată că, așa cum se prezenta legea la momentul deplasării copilului, tatăl nu avea astfel de drepturi.”

53. Baroneasa Hale of Richmond a comentat, *inter alia*, că:

“...Curtea de Apel București a conchis că deplasarea copilului în decembrie 2002 nu a fost ilicită... Cum ar putea răspunde instanțele statului solicitat la o astfel de decizie? Mai mult ca sigur nu așa

cum au răspuns în această cauză. Deși primise o hotărâre, executorie între părți, în instanța finală a statului solicitant, Înalta Curte Engleză a procedat în fapt la a permite tatălui să conteste aceea hotărâre judecătorească prin aducerea de noi dovezi de expertiză. Faptul că expertul a fost instruit în comun nu înlătură viciul.”

54. Lordul Carswell a declarat că:

“A fost total greșit să i se permită tatălui să aducă noi dovezi prin expertiză de la Dr Mihai care a contestat nu doar concluzia ci și declarația conținutului drepturilor tatălui aflată în hotărârea instanței din România. Instanța din Anglia ar fi trebuit să țină seama de termenii hotărârii în sine, fără alte dovezi de expertiză aduse ulterior. Dacă ar fi procedat astfel nu ar fi putut ajunge decât la aceeași concluzie cu instanța din România, chiar fără a aplica vreo prezumție în favoarea acesteia.”

55. Lordul Brown a comentat după cum urmează:

“Acesta este un caz extraordinar. Este, ni se spune, unic ca durată în timp scursă înainte ca ordinul judecătorului de înapoiere sumară a copilului în România (peste trei ani de la începerea procedurii în baza Convenției de la Haga); și unică de asemenea prin aceea că este unicul caz în care o instanță din Marea Britanie a respins o hotărâre a unei instanțe străine în temeiul articolului 15 potrivit căreia deplasarea copilului nu a fost în situația dată ilicită în sensul articolului 3...

În circumstanțe ca acestea mi se pare aproape de neconceput ca o instanță judecătorească ce a solicitat o hotărâre în temeiul articolului 15 pur și simplu să nu o accepte ulterior. Cu siguranță ar trebui să existe vreun motiv imperativ să o respingă cum ar fi de exemplu o încălcare flagrantă a regulilor justiției naturale în procesul judiciar străin sau direcționare evident greșită a semnificației autonome a termenului din Convenție “drepturi privind încredințarea”. Nimic din toate acestea nu apare aici. Dimpotrivă, judecătorul - nici Johnson J (care ceruse hotărârea) nici Hogg J (care mai târziu a ordonat înapoierea copilului în România) - la 1 august 2005, acționând pur și simplu le cererea tatălui, a ordonat ca un expert în legislația din România să fie instruit în comun de ambele părți spre a acoperi exact același teren pe care tocmai îl acoperiseră Curțile de Apel din România...”

56. Pe toată durata procedurilor din Marea Britanie reclamantului i s-a permis să-și întâlnească copilul într-un număr de ocazii în centre speciale de contact pe perioade care nu au depășit două ore. Conform spuselor sale, însă, în ultimii patru ani a reușit să petreacă numai aproximativ treizeci de ore cu fiul său.

57. Nu reiese că reclamantul ar fi cerut vreodată instanțelor din Marea Britanie să obțină o hotărâre din partea acestora care să-i acorde acces la copil. Totuși, la o dată nespecificată din 2007 el a cerut Înaltei Curți din Londra recunoașterea sentinței române din noiembrie 2000 (vezi paragraful 7 de mai sus). Curtea nu are cunoștință de rezultatul aceluși proces.

II. DREPTUL NAȚIONAL ȘI INTERNAȚIONAL PERTINENTE

58. Prevederile relevante din Codul Român al Familiei au următorul cuprins:

Articolul 43

1. Părintele divorțat, căruia i s-a încredințat copilul, exercită cu privire la acesta drepturile părintești....

3. Părintele divorțat, căruia nu i s-a încredințat copilul, păstrează dreptul de a avea legături personale cu acesta, precum și de a veghea la creșterea, educarea, învățătura și pregătirea lui profesională..

59. Prevederile relevante din Convenția de la Haga asupra Aspectelor Civile ale Răpirii Internaționale de Copii sunt:

Articolul 3

“Deplasarea sau neînapoierea unui copil se consideră ilicită:

a) când are loc prin violarea unui drept privind încredințarea, atribuit unei persoane, unei instituții sau oricărui alt organism acționând fie separat, fie împreună, prin legea statului în care copilul își avea reședința obișnuită, imediat înaintea deplasării sau neînapoierii sale; și

b) dacă la vremea deplasării sau neînapoierii acest drept era exercitat în mod efectiv, acționându-se separat sau împreună ori ar fi fost astfel exercitate, dacă asemenea împrejurări nu ar fi survenit.

Dreptul privind încredințarea, vizat la lit. a), poate rezulta, între altele, dintr-o atribuire de plin drept, dintr-o hotărâre judecătorească sau administrativă sau dintr-un acord în vigoare potrivit dreptului aceluia stat.”

Articolul 5

“În înțelesul prezentei convenții -

a) "dreptul privind încredințarea" (*'rights of încredințare'*) include dreptul cu privire la îngrijirile cuvenite persoanei copilului și, îndeosebi, acela de a hotărî asupra locului reședinței sale;

b) dreptul de vizitare (*'rights of vizitare'*) include dreptul de a duce copilul pentru o perioadă limitată de timp în alt loc decât cel al reședinței sale obișnuite.

Articolul 7

“Autoritățile centrale urmează să coopereze între ele și să promoveze o colaborare între autoritățile competente în statele lor respective, pentru a asigura imediata înapoiere a copiilor și a realiza celelalte obiective ale prezentei convenții.

În special, ele urmează, fie direct, fie cu sprijinul oricărui intermediar, să ia toate măsurile potrivite:

a) pentru localizarea unui copil deplasat sau reținut ilicit;

b) pentru prevenirea de noi pericole pentru copii sau de pagube pentru părțile interesate, luând sau procedând astfel încât să fie luate măsuri provizorii;

c) pentru a asigura înapoierea de bună voie a copilului sau a înlesni o soluție amiabilă;

- d) pentru schimb de informații, dacă se dovedește util, privitoare la situația socială a copilului;
- e) pentru a furniza informații generale privind dreptul statului lor în legătură cu aplicarea convenției;
- f) pentru a introduce sau a înlesni deschiderea unei proceduri judiciare sau administrative, menite să obțină înapoierea copilului și, dacă este cazul, să îngăduie organizarea sau exercitarea efectivă a dreptului de vizitare;
- g) pentru a acorda sau înlesni, dacă este cazul, obținerea de asistență judiciară și juridică, inclusiv participarea unui avocat;
- h) pentru a asigura, pe plan administrativ, dacă va fi necesar și oportun, înapoierea fără pericol a copilului;
- i) pentru a se ține reciproc la curent asupra aplicării convenției și, pe cât posibil, a înlătura eventualele obstacole ivite cu prilejul aplicării sale.”

Articolul 8

“Persoana, instituția sau organismul care pretinde că un copil a fost deplasat sau reținut prin violarea dreptului privind încredințarea poate să sesizeze fie autoritatea centrală a reședinței obișnuite a copilului, fie pe aceea a oricărui stat contractant, pentru ca acestea să acorde asistența lor în vederea asigurării înapoierii copilului....”

Articolul 10

“Autoritatea centrală a statului unde se află copilul va lua sau va face să se ia orice măsură susceptibilă să asigure înapoierea acestuia de bunăvoie.”

Articolul 11

“Autoritățile judiciare sau administrative ale oricărui stat contractant urmează să procedeze de urgență în vederea înapoierii copilului.

Când autoritatea judiciară sau administrativă sesizată nu a statuat, într-un termen de 6 săptămâni din momentul sesizării sale, reclamantul sau autoritatea centrală a statului solicitat, din proprie

inițiativă sau la cererea autorității centrale a statului solicitant, poate cere o declarație asupra motivelor acestei întârzieri. Dacă răspunsul este primit de către autoritatea centrală a statului solicitat, această autoritate urmează a o transmite autorității centrale a statului solicitant sau, dacă este cazul, reclamantului.”

Articolul 13

“Prin excepție de la dispozițiile articolului precedent, autoritatea judiciară sau administrativă a statului solicitat nu este ținută să dispună înapoierea copilului, dacă persoana, instituția sau organismul care se împotrivește înapoierii sale stabilește: -

a) că persoana, instituția sau organismul care avea în îngrijire copilul nu exercita efectiv dreptul privind încredințarea la data deplasării sau neînapoierii, ori consimțise sau achiesase ulterior acestei deplasări sau neînapoieri; sau

b) că există un risc grav ca înapoierea copilului să-l expună unui pericol fizic sau psihic sau ca în orice alt chip să-l situeze într-o situație intolerabilă.

Autoritatea judiciară sau administrativă poate, de asemenea, să refuze a dispune înapoierea copilului, dacă constată că acesta se împotrivește la înapoierea sa și că a atins o vârstă sau o maturitate care face necesar să se țină seama de opinia sa.

La aprecierea împrejurărilor vizate în acest articol, autoritățile judiciare sau administrative urmează să țină seama de informațiile puse la dispoziție de autoritatea centrală sau orice altă autoritate competentă a statului în care se află reședința obișnuită a copilului privitor la situația sa socială.”

Articolul 15

“Autoritățile judiciare sau administrative ale unui stat contractant pot cere, înainte de a dispune înapoierea copilului, ca reclamantul să înfățișeze o hotărâre sau o atestare emanând de la autoritățile statului în care se află reședința obișnuită a copilului, prin care să se constate că deplasarea sau neînapoierea era ilicită în înțelesul art. 3 al convenției, în măsura în care această hotărâre sau atestare

poate fi obținută în acest stat. Autoritățile centrale ale statelor contractante acordă asistență, în măsura posibilului, reclamantului, spre a obține o atare decizie sau atestare.”

Articolul 21

“ O cerere vizând organizarea sau protejarea exercitării efective a unui drept de vizitare poate fi adresată autorității centrale a unui stat contractant, potrivit aceluiași modalități, cu o cerere vizând înapoierea copilului.

Autoritățile centrale sunt legate prin obligațiile de cooperare vizate la art. 7, pentru a asigura exercitarea nestânjenită a dreptului de vizitare și îndeplinirea tuturor condițiilor la care exercitarea acestui drept ar fi supusă și în vederea înlăturării, în măsura posibilului, a obstacolelor de natură a se împotrivi la aceasta.

Autoritățile centrale, fie în mod direct, fie prin intermediari, pot iniția sau favoriza o procedură legală în vederea organizării sau protejării dreptului de vizitare, precum și a condițiilor în care exercitarea acestui drept va putea fi supusă.”

ÎN DREPT

60. În temeiul articolului 8 din Convenție, reclamantul susține, *inter alia*, că autoritățile române nu au luat măsurile adecvate spre a asigura executarea hotărârii care îi dădea dreptul la vizitarea fiului pentru un total de 82 de zile pe an. Autoritățile române au greșit când i-au permis mamei să scoată copilul din țară, și nu l-au asistat în procesele din instanțele din Anglia.

Mai mult, conform reclamantului, nici Marea Britanie nu l-a asistat adecvat să mențină contactul cu copilul sau să asigure înapoierea copilului în România. Au greșit din capul locului când au emis o viză copilului fără consimțământul său și ulterior

netrimiteându-l înapoi în România după expirarea vizei acestuia. Autoritățile au obstrucționat vizitele reclamantului în Marea Britanie prin interogatorii îndelungate înainte de intrarea sa pe teritoriul britanic. Ele au mai obstrucționat și contactele sale cu copilul permițându-i să aibă întâlniri care au durat maximum două ore în “camere încuiate, sub supravegherea a una sau două persoane străine”. În mai multe ocazii nu i s-a permis să facă fotografii cu fiul său și a fost obligat să vorbească engleza cu el. Drepturile sale în temeiul articolului 8 au fost încălcate prin procedurile excesiv de îndelungate din instanțele din Anglia. Articolul 8 are următorul cuprins:

“1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie...

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirii faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora..”

61. El reclamă de asemenea, în temeiul articolului 6 para. 1 din Convenție, o încălcare a principiului egalității de arme de către instanțele din Marea Britanie deoarece nu i s-a permis să primească nici o informație referitoare la fiul său, ceea ce l-a plasat într-o poziție de inegalitate procedurală față de fosta sa soție. Reclamantul reclamă de asemenea că procesele au fost excesiv de îndelungate atât în instanțele din România cât și în cele din Marea Britanie. Partea relevantă din articolul 6 para. 1 din Convenție, are următorul cuprins:

“Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, ... într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale civile...”

62. Reclamantul se plânge în fine că atât România cât și Marea Britanie i-au încălcat drepturile garantate de Articolul 5 din Protocolul nr. 7 care are următorul cuprins:

“Soții se bucură de egalitate în drepturi și în responsabilități cu caracter civil, între ei și în relațiile cu copiii lor în ceea ce privește căsătoria, pe durata căsătoriei și cu prilejul desfacerii acesteia.

Prezentul articol nu împiedică Statele să ia măsurile necesare în interesul copiilor..”

I. ADMISIBILITATEA RECLAMAȚIILOR

A. Reclamația în temeiul Articolului 6 din Convenție cu privire la pretinsa inechitate a proceselor în instanțele din Marea Britanie

63. Plângerea reclamantului privitoare la încălcarea principiului egalității de arme apare ca neîntemeiată. Într-adevăr, reclamantul nu a explicat în ce fel nedeazăuirea adresei fiului său a influențat negativ sau i-a redus șansele de succes în procesele în instanțele din Marea Britanie în situația în care factorul decisiv în aceste procese a fost interpretarea dreptului român al familiei. Ca urmare, această plângere este evident neîntemeiată și trebuie deci să fie declarată inadmisibilă conform articolelor 35 para. 3 și 4 din Convenție.

B. Plângerea în temeiul articolului 8 din Convenție

64. Reclamantul a susținut că autoritățile române nu au luat măsuri adecvate spre a asigura executarea hotărârilor instanțelor române care îi acordau dreptul de vizitare a fiului său și că au permis în mod ilicit ca copilul să părăsească țara fără consimțământul său. Reclamantul a mai părut nemulțumit de rezultatul proceselor care s-au încheiat cu

hotărârea definitivă a Curții de Apel București din 9 iunie 2005 și s-a plâns că autoritățile române nu l-au asistat în procesele din instanțele din Anglia.

65. În măsura în care se face referire la Marea Britanie, reclamantul a prezentat numeroase plângeri cum ar fi cea legată de eliberarea ilicită a unei vize copilului său de consulatul Marii Britanii din București; de interogarea sa îndelungată înainte de a putea intra pe teritoriul Marii Britanii; durata scurtă a întâlnirilor sale cu copilul și condițiile inadecvate ale acelor vizite; interdicția în mai multe rânduri de a face fotografii fiului său și de a vorbi românește; și durata excesivă a proceselor în temeiul Convenției de la Haga și de rezultatul acestor procese.

66. În măsura în care este vorba de rezultatul procesului în temeiul Convenției de la Haga în ambele jurisdicții, Curtea reamintește că, în temeiul articolului 19 din Convenție, datoria sa este de a asigura respectarea angajamentelor asumate de Părțile Contractante la Convenție așa cum sunt interpretate în lumina cerințelor Convenției de la Haga. Totuși, nu este rolul ei acela de a se ocupa de erorile de facto sau de jure pretins comise de o instanță națională decât dacă și în măsura în care acestea ar fi putut încălca drepturi și libertăți protejate de Convenție. În cauza de față, Curtea ia notă că nu există nici o aparență de arbitrar în procese în oricare dintre țări. Instanțele din România au fost chemate să interpreteze dreptul român al familiei și a determina dacă mama acționase licit când a scos copilul din țară fără consimțământul tatălui. Hotărârea instanțelor române nu pare să fie nerezonabilă sau contrarie regulilor generale de echitate. Într-adevăr, reclamantul nu a prezentat nici o dovadă în sprijinul acestei concluzii.

67. Instanțele engleze din ultimă instanță au făcut uz de interpretarea dată dreptului român al familiei de către instanțele române pentru procedurile aflate pe rol în fața lor.

Sarcina lor a fost să înapoieze copilul în România în eventualitatea în care ar fi fost scos ilicit din țară. Deoarece instanțele române au constatat că copilul fusese deplasat licit din România, instanțele engleze au statuat adecvat și au respins acțiunea reclamantului. Curtea nu constată nici o indicație de arbitrar sau lipsă de rezonabilitate în deciziile instanțelor engleze în acest sens. Mai mult, reiese clar din hotărârea Camerei Lorzilor că durata procedurilor în cauza de față nu a avut nici un efect asupra soluției în cauză.

68. În lumina concluziilor de mai sus, Curtea consideră că nu se poate nici susține că fie pretinsa neîmpiedicare de către autoritățile române a deplasării copilului în Marea Britanie sau faptul că autoritățile din Marea Britanie au eliberat o viză pentru copil și apoi au refuzat să ordone reîntoarcerea copilului în România au încălcat în sine drepturile reclamantului în temeiul articolului 8 din Convenție. Mai mult, legat de plângerea reclamantului că autoritățile române nu au asistat reclamantul în procesele din fața instanțelor engleze, Curtea nu consideră că se poate deduce vreo astfel de obligație din articolul 8.

69. În măsura în care reclamantul se plânge că autoritățile ambelor State nu au luat măsurile adecvate spre a asigura exercitarea de către el a dreptului de vizitare a copilului său, Curtea observă mai întâi că procesul inițiat de reclamant s-a referit exclusiv la legitimitatea deplasării copilului din România. În acest sens, ia notă că Convenția de la Haga nu împiedică un părinte cu încredințare unică a unui copil să ia copilul în străinătate (vezi paragraful 59 de mai sus). Mai mult, instanțele române au conchis în cauza de față că deplasarea copilului reclamantului nu a fost ilicită în sensul Convenției de la Haga. Ca urmare, procesele nu au determinat direct chestiunea dreptului reclamantului de vizitare și nici rezultatul lor, nici natura lor pretins prelungită nu au avut un impact decisiv asupra exercitării aceluși drept. Este adevărat că obiectivul

reclamantului în cererea de a fi înapoiat copilul în România a fost acela de a asigura că el avea să poată să-și exercite dreptul de vizitare care îi fusese acordat de instanțele române și că atât deplasarea copilului cât și faptul că acesta a rămas în Marea Britanie pe toată durata proceselor ulterioare a frustrat în anumită măsură reclamantul în exercitarea drepturilor sale. Curtea ia notă, totuși, că reclamantul a avut posibilitatea de vizitare a copilului său în Marea Britanie pe durata procesului și că deși acea vizitare a fost limitată el nu a cerut instanțelor din Anglia nici o extindere a drepturilor sale or sau vreo modificare a modului în care acestea se exercitau. Mai mult, Curtea consideră izbitor faptul că reclamantul nu a cerut în nici un moment să fie înapoiat copilul în România cu titlu temporar în vedere exercitării dreptului său de vizitare, care era în orice caz limitat la optzeci și două de zile pe an, și că abia în 2007 a cerut instanțelor engleze recunoașterea hotărârii instanței române care îi acorda un drept de vizitare (vezi paragraful 57 de mai sus). În toate aceste circumstanțe, Curtea constată că nici unul din state nu se consideră a nu fi luat măsuri adecvate spre a asigura exercitarea dreptului reclamantului la vizitarea copilului său.

70. După ce a examinat celelalte plângeri ale reclamantului referitoare la ambele State pârâte, Curtea observă că toate sunt fie neîntemeiate și/sau nedovedite sau acesta nu a epuizat toate căile de atac interne cu privire la acestea. Curtea nu constată deci nici o aparență de încălcare a articolului 8 din Convenție în circumstanțele din această cauză. Această plângere trebuie deci să fie respinsă ca fiind evident neîntemeiată conform articolului 35 para. 3 și 4 din Convenție.

C. Plângerea în temeiul articolului 5 din Protocolul nr. 7 la Convenție

71. Curtea ia notă că Marea Britanie nu a ratificat Protocolul nr. 7 la Convenție. Cât despre România, Curtea observă că reclamantul a ridicat problema pentru prima dată în procesele din această țară. Ca urmare, plângerea este incompatibilă *ratione personae* referitor la Marea Britanie și inadmisibilă din punctul de vedere al neepuizării căilor de atac interne referitor la România și trebuie să fie respinsă conform articolului 35 para. 1, 3 și 4 din Convenție.

D. Plângerile în temeiul Articolul 6 din Convenție cu privire la durata proceselor

72. Curtea consideră că restul plângerilor reclamantului ridică chestiuni *de facto* și *de jure* care sunt suficient de grave pentru ca determinarea lor să depindă de o examinare pe fond, și nu s-au constatat alte motive de a le declara inadmisibile. Curtea declară ca urmare aceste plângeri admisibile. Conform deciziei sale de a aplica articolul 29 para. 3 din Convenție (vezi paragraful 4 de mai sus), Curtea va lua imediat în considerare fondul plângerilor.

II. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 6 PARA. 1 DIN CONVENȚIE

73. Reclamantul a arătat că procesele au fost excesiv de îndelungate atât în instanțele din România cât și în cele din Marea Britanie.

74. Guvernul României a susținut că durata totală a proceselor nu a fost excesivă. El a arătat că procesele au fost complexe și instanțele interne au făcut tot ce le stătea în puteri să le încheie de îndată ce era posibil. În opinia sa, singura perioadă problematică

a fost perioada dinainte de examinarea cauzei de către Curtea de Casație. Totuși, acest lucru s-a datorat suprasolicitării excesive a acelei curți și nu putea face ca perioada totală să devină excesivă. Părțile însele au contribuit la durata proceselor cerând în mai multe rânduri amânări și făcând uz de toate căile de atac ordinare posibile în baza dreptului procedural. Pe de altă parte, instanțele din România au acceptat în două ocazii cererile reclamantului de a accelera procesele.

75. Guvernul Marii Britanii a arătat că această cauză a avut o anumită complexitate care a fost subliniată, *inter alia*, de refuzul reclamantului de a accepta deciziile instanțelor române și cererile sale ulterioare de a i se permite să prezinte alte dovezi de expertiză cu intenția de a contesta corectitudinea hotărârii definitive a instanțelor române. Instanțele engleze s-au străduit permanent să finalizeze disputa cât mai rapid posibil. De îndată ce instanțele române s-au pronunțat împotriva reclamantului, conduita reclamantului însuși a cauzat întârzierea. Dacă acum este clar, ca urmare a unei hotărâri a Camerei Lorzilor, că instanțele inferioare nu ar fi trebuit să achieseze la cererile reclamantului ci ar fi trebuit să respingă cererea sa în temeiul Convenției de la Haga de îndată ce era posibil după 18 iulie 2005, este la fel de clar că singura motivație a instanțelor în a achiesa la cererile reclamantului a fost aceea de a-i proteja drepturile în temeiul articolelor 6 și 8 din Convenție.

76. Curtea reamintește că caracterul rezonabil al duratei proceselor trebuie examinat în lumina criteriilor stabilite în jurisprudența Curții, în special complexitatea cauzei, conduita reclamantului și aceea a autorităților competente. Asupra ultimei chestiuni, importanța mizei pentru reclamant din litigiu trebuie luată în considerare. Este deci esențial ca procesele ce se referă la încredințare să fie judecate cu celeritate (vezi, de exemplu, *Hokkanen împotriva Finlandei*, hotărârea din 23 septembrie 1994, Seria A nr.

299-A, p. 25, para. 69). O întârziere într-o anumită etapă poate fi tolerată dacă durata totală a proceselor nu poate fi considerată ca excesivă (vezi, de exemplu, hotărârea *Pretto și Alții împotriva Italiei* din 8 decembrie 1983, Seria A nr. 71, p. 16, para. 37).

77. Cât privește procesele din instanțele din Marea Britanie, Curtea observă că acestea au început la 6 februarie 2003 și s-au terminat la 16 noiembrie 2006. Lungimea acestor procese a depins în mare măsură, cel puțin inițial, de încheierea proceselor din România. Ca urmare a deciziei sale din 9 mai 2003 de a solicita decizia unei instanțe din România în materie conform articolului 15 din Convenția de la Haga, Înalta Curte din Londra nu putea ajunge la o hotărâre înainte de finalul proceselor din România.

78. După ce a examinat materialele prezentate de părți, Curtea nu poate constata nici o perioadă îndelungată de inactivitate din partea instanțelor engleze imputabilă acestora. Observă, totuși, critica pe care Camera Lorzilor a exprimat-o cu privire la decizia primei instanțe de a admite cererea reclamantului de a solicita o nouă opinie de expertiză asupra interpretării dreptului român, după încheierea proceselor din România. Cu toate acestea, Curtea nu consideră că durata suplimentară generată de acea decizie a fost atât de importantă încât să facă durata totală a proceselor să devină nerezonabilă, mai ales ținând seama de faptul că reclamantul a fost cel ce a cerut Înaltei Curți să se ceară opinia unui expert, spre a se contesta decizia la care se ajunsese pe baza constatărilor instanțelor din România, astfel încât continuarea proceselor după aceea a fost numai în interesul acestuia.

79. În măsura în care e vorba de lungimea proceselor din România, Curtea observă că acestea au început la 11 iunie 2003 și s-au încheiat la 9 iunie 2005. Astfel, perioada ce urmează a fi luată în considerare este de aproximativ doi ani.

80. Curtea observă că în temeiul articolului 11 din Convenția de la Haga orice întârziere în procese care depășește șase săptămâni dă reclamantului dreptul de a cere autorităților competente o declarație a motivelor întârzierii. Din acest motiv procesele în temeiul Convenției de la Haga necesită o celeritate specială. În acest context, Curtea observă câțiva factori care trezesc preocupare. În primul rând observă că mai multe amânări au fost ordonate la începutul proceselor, în ciuda naturii urgente a chestiunii. Mai mult, a fost nevoie de șase luni ca prima instanță să examineze cauza fără însă a pronunța o hotărâre pe fond. În plus, deși instanțele au fost de acord în două rânduri să accelereze procesele, acestea au trebuit ulterior să amâne înfățișările avansate fiindcă nu se asiguraseră ca observațiile să fie prezentate înaintea zilei precedente celei a înfățișării. Ca urmare, în ambele ocazii accelerarea nu a avut efectul dorit. Mai important, însă, Curtea observă că între august 2004 și mai 2005 nu au fost evoluții în procesele din instanțele din România. Guvernul a susținut că aceasta se datora supraîncărcării Curții de Casație din România; totuși, Curtea nu poate accepta acest argument. În primul rând, nu Curtea de Casație a fost aceea care a examinat apelul în casație, ci Curtea de Apel București. În orice caz, chiar presupunând că întârzierea a avut loc din cauza supraîncărcării Curții de Casație, Curtea reamintește că articolul 6 para. 1 impune asupra Statelor Contractante datoria de a-și organiza sistemele judiciare de așa manieră încât instanțele lor să poată întruni fiecare din cerințele sale, inclusiv obligația să judece cauzele în termen rezonabil (vezi, printre multe alte autorități, *Kyrtatos împotriva Greciei*, CEDO-2003..., 22 mai 2003, para. 42). În astfel de împrejurări, și ținând seama de urgența chestiunii, Curtea consideră că lungimea procesului din România nu a satisfăcut cerința “duratei rezonabile”.

81. Ca urmare, nu a avut loc o încălcare a articolului 6 para. 1 din Convenție în ce privește Marea Britanie și a avut loc o încălcare a acelei prevederi în ce privește România.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

82. Articolul 41 din Convenție prevede:

“Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Daune

83. Reclamantul a reclamat 300.000 euro (EUR) ca daune pecuniare și EUR 500.000 ca daune non-pecuniare.

84. Guvernul României a susținut că sumele erau excesive.

85. În măsura în care e vorba de daunele pecuniare, Curtea nu constată nici o legătură cauzală între încălcarea constatată și daunele pecuniare pretins suferite. Această pretenție trebuie deci să fie respinsă.

86. În măsura în care e vorba de daunele non-pecuniare, Curtea acceptă că durata excesivă a proceselor din România a cauzat reclamantului daune non-pecuniare, care nu pot fi reparate prin simpla constatare a unei încălcări. Curtea, făcând aprecierea pe baze echitabile, acordă reclamantului EUR 1.000 pentru daunele non-pecuniare.

B. Costuri și cheltuieli de judecată

87. Reclamantul a mai cerut EUR 106.947,44 drept costuri și cheltuieli de judecată suportate.

88. Guvernul României a susținut că suma era excesivă.

89. Conform jurisprudenței Curții, un reclamant este îndreptățit la rambursarea costurilor și cheltuielilor de judecată numai în măsura în care s-a demonstrat că acestea au fost suportate efectiv și necesar și au avut un quantum rezonabil. În cauza de față, date fiind informațiile aflate în posesia sa și criteriile de mai sus Curtea consideră că este rezonabil să acorde suma de EUR 300 care acoperă costurile pentru procedurile de la Curte.

C. Majorări de întârziere

90. Curtea hotărăște că este adecvat să aplice majorările de întârziere bazate pe rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga trei procente.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA

1. *Declară* în unanimitate admisibilă plângerea în temeiul articolului 6 din Convenție referitoare la durata excesivă a procesului atât față de România cât și de Marea Britanie;
2. *Declară* în unanimitate inadmisibilă cealaltă plângere în temeiul articolului 6 și plângerea în temeiul articolului 5 din Protocolul nr. 7;
3. *Declară* în majoritate inadmisibilă plângerea în temeiul articolului 8 din Convenție;

4. *Hotărâște* în unanimitate că a existat o încălcare a articolului 6 para. 1 din Convenție de către România;
5. *Hotărâște* în unanimitate că nu a existat o încălcare a articolului 6 para. 1 din Convenție de către Marea Britanie;
6. *Hotărâște* în unanimitate
 - (a) Guvernul României urmează să îi plătească reclamantului, în termen de șase luni de la data la care hotărârea devine definitivă conform articolului 44 para. 2 din Convenție, EUR 1.000 (o mie euro) pentru daune non-pecuniare, plus orice impozite ce ar putea fi aplicabile, și EUR 300 (trei sute euro) pentru costuri și cheltuieli de judecată, plus orice impozite ce ar putea fi aplicabile reclamantului, a se converti în lei românești la rata de schimb aplicabilă la data achitării;
 - (b) începând de la data expirării termenului amintit de trei luni și până la momentul achitării, sumele vor fi majorate cu o dobândă simplă, a cărei rată este egală cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană pe durata perioadei de întârziere, la care se vor adăuga trei procente;
7. *Respinge* în unanimitate restul cererilor de satisfacție echitabilă ale reclamantului.

Redactată în limba engleză, apoi comunicată în scris, la data de 3 iunie 2008, cu aplicarea regulii 77 alineatele 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Santiago Quesada

Josep Casadevall

Grefier

Președinte

În conformitate cu articolul 45 para. 2 din Convenție și regula 74 para. 2 din Regulamentul Curții, următoarea opinie parțial divergentă a d-lui B.M. Zupančič este anexată la această decizie.

JCM

SQ

OPINIE PARȚIAL DIVERGENTĂ A JUDECĂTORULUI ZUPANČIČ

Regret că nu mă pot alătura majorității în această cauză în măsura în care se referă la inadmisibilitatea plângerii în temeiul articolului 8 din Convenție.

Reclamantul se plânge că autoritățile din România nu au luat măsuri adecvate spre a executa hotărârea care îi acordase dreptul de vizitare a fiului său pentru un total de 82 de zile pe an. El se mai plânge de faptul că autoritățile din România au permis mamei să scoată copilul din țară și nu l-au asistat în procesele din instanțele engleze.

Prima mea ezitare în această cauză a provenit din credința mea că nu ar fi trebuit luată o decizie definitivă înainte să devină clar dacă un alt caz, care era în curs de examinare la Secția a Treia, avea să fie acceptat sau nu în vederea trimiterii la Marea Cameră. Mă refer la *Maumousseau și Washington împotriva Franței*, o cauză în care structura evenimentelor este în oarecare măsură o imagine în oglindă a situației din această cauză anume. În *Maumousseau și Washington* mama a rămas în Franța și tatăl a s-a înapoiat în Statele Unite. În cele din urmă, după o pornire radicală de la jurisprudența *Cour de cassation*, copilul – care nu petrecuse niciodată vreo perioadă semnificativă de timp cu tatăl – a fost smuls din mâinile mamei, urcat într-un avion și trimis înapoi la New York. Trecerea timpului, care a fost problema centrală în acel caz, făcea să fie nerezonabil – conform criteriilor Convenției de la Haga – să se procedeze în acele condiții la restabilirea relației cu tatăl din New York. Poziția pe care am luat-o în acea cauză s-a bazat în principal pe *fait accompli* logic, care nu este neobișnuit în astfel de cazuri, adică, simpla trecere a timpului asociată cu faptul că copilul în cauză a fost privat în asemenea măsură de dragostea și îngrijirea maternă a mamei. Eu continui să văd îndepărtarea cu forța în cele din urmă ca o întorsătură a evenimentelor incredibil de tristă și șocantă.

Dacă *Maumousseau și Washington* va fi reconsiderată de Marea Cameră, ceea ce nu știm în acest moment concret, atunci o anumită logică foarte fundamentală a Convenției de la Haga ar trebui să fie interpretată în lumina propriului nostru articol 8 și unele criterii care ghidează deciziile în cauze similare ar fi confirmate sau stabilite din nou. În opinia mea, ar fi înțelept să se aștepte și să se vadă dacă astfel de criterii vor intra în vigoare sau nu.

Este de neconceput, în umila mea opinie, să nu privim structura evenimentelor în acest caz concret prin exact aceeași lentilă. În esență, situație este foarte simplă, anume, mama în acest caz a răpit efectiv băiatul și, fără știința tatălui și a autorităților, a deplasat copilul într-o țară îndepărtată. În *Maumousseau și Washington* omisiunea mamei a fost considerată de instanțele americane ca fiind o răpire, dar aici, o comportare perfect similară, cu excepția faptului că mama a răpit activ băiatul, nu a fost considerată nicidecum ilegală. Cum se poate una ca asta?

Dacă în acest caz concret tatăl ar urma aceleași căi legale de atac interne și internaționale, atunci comportarea mamei ar sfârși prin a fi încadrată în aceeași categorie juridică cu comportarea mamei din *Maumousseau și Washington*. Totuși, tatăl nu a mers pe acestea sau pe alte căi de atac și ca urmare răpirea efectivă a copilului nu s-a încadrat niciodată în acea definiție legală. Cauza s-a încheiat aici la această Curte, redusă la o serie de aspecte tehnice legate de întârzieri nerezonabile presupus comise de instanțele din România și Anglia.

La alt nivel, o analiză a articolului 3 din Convenția de la Haga asupra Aspectelor Civile ale Răpirii Internaționale de Copii ne arată că mutarea copilului trebuie considerată ilicită dacă încalcă drepturile la încredințare, aici ale tatălui, conform legislației Statului în care copilul avea reședința obișnuită imediat înainte de a fi mutat,

și cu condiția adițională ca acele drepturi să fie efectiv exercitate, aici atât de tată cât și de mamă. Tehnic, aplicarea Convenției de la Haga depinde așadar de aplicarea legislației române în materie. O întrebare separată se pune deci, dacă ideea introducerii acestei chestiuni pe rolul instanțelor din România nu este de fapt în conflict cu imperativul primordial al Convenției de la Haga. Acest imperativ, după cum am subliniat în opinia noastră divergentă din *Maumousseau și Washington*, este timpul. Cu alte cuvinte, dacă aplicarea legislației interne s-a confruntat cu întârzieri nerezonabile în fiecare din aceste cazuri atunci acel *fait accompli* logic la care se face referire mai sus ar produce întotdeauna un efect nedorit. Este exact ceea ce s-a petrecut în *Maumousseau și Washington*, și de aceea a devenit nerezonabil să fie smuls copilul din mâinile mamei și pus într-un avion înapoi spre New York.

Totuși, există o diferență semnificativă legată de structura evenimentelor în cauză. În *Maumousseau și Washington* litigiul a fost paralel în ambele țări dar s-a dovedit a fi mai eficient în Statele Unite decât în Franța. În acest caz concret litigiul din instanțele române a fost complet ineficient, de aceea și consecințele nefericite pe care această Curte le-a confirmat acum. Dacă tatăl în această cauză ar fi mers pe aceleași căi de atac ca dl. Washington în cauza sa, acțiunea mamei ar fi fost probabil considerată ca o răpire. Totuși, cauza s-a împotmolit în instanțele din România și acțiunea internațională nu s-a materializat niciodată. Dacă, pe de altă parte, instanțele americane din Comitatul Dutchess din Statul New York s-ar fi preocupat să efectueze o analiză complexă a legislației franceze, înainte de plecarea de la precedent a *Cour de cassation*, dl. Washington nu ar fi reușit niciodată cu cazul său.

Dar acestea sunt amănunte tehnice. Rolul Curții Europene a Drepturilor Omului în mod sigur nu a fost prevăzut ca unul în care formula nefericită de a condamna

formalismul legal – *summum jus, summa injuria!* – ar fi urmat să prevaleze. Funcția subsidiară a curții internaționale este tocmai de a reteza astfel de noduri gordiene de amănunte tehnice juridice și de a vedea realitatea cu o doză mare de bun simț și conștientizare a justiției.

Aici avem de a face cu un tată care a fost efectiv lipsit de copilul său iar în *Maumousseau și Washington* aveam un copil care a fost efectiv lipsit de mama sa. Nu poate fi contestat faptul că deplasarea clandestină a copilului din acest caz a fost ilicită pentru că acum nu se mai poate nega faptul că distanța dintre București și Marea Britanie, date fiind cerințele financiare implicate, l-a privat pe tată de dreptul său de a-și vedea fiul în total timp de 82 de zile pe an. Nici o cantitate de artificii juridice nu poate ascunde acel fapt simplu, după cum în *Maumousseau și Washington* nimic nu ar putea ascunde faptul că acel copil a fost smuls din mâinile mamei ei care o îngrijise toată viața.

Legitimitatea și impactul moral al hotărârilor acestei Curți depind de acest contact direct cu realitatea. Nu ar trebui să fim seduși de formalismul juridic.